

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)
Postboks 694
4305 SANDNES

Deres referanse

201409756-7

Vår referanse
15/00029-70

Vår dato
20.05.2015

Høringssvar - likeverdige forhold for kvinner og menn under kriminalomsorgens ansvar

Fellesorganisasjonen(FO) er fagforeningen og profesjonsforbundet for 27.000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Mange av våre medlemmer arbeider i kriminalomsorgen.

FO har mottatt innspill fra FOs faggruppe for medlemmer ansatt i kriminalomsorgen og Telemark friomsorgskontor.

FO vil innledningsvis berømme arbeidsgruppen for en god og grundig rapport. For FO er det en selvfølge at kvinner og menn skal ha likeverdige soningsforhold, og det er på høy tid at dette tas på alvor.

FO og arbeidsgruppen registrerer at utfordringene rapporten tar opp, er godt kjent. I rapporter, innstillinger og formelle styringsdokumenter er dette dokumentert gjennom flere år. På tross av denne kunnskapen konkluderer arbeidsgruppen med at ingen tidligere forslag til tiltak for å bedre dette, er blitt fulgt opp. FO synes dette er skremmende. Vi mener hovedutfordringen nå er å sikre at forslag til tiltak gjennomføres. Det er en stor belastning for alle mennesker å bli frarøvet frihet. Målsettingen for kriminalomsorgen må være å redusere denne belastningen som mye mulig og gi soningen et innhold som bidrar til hjelp og rehabilitering. Rapporten viser til dokumentasjon på at domfelte kvinner scorer høyere på levekårsutfordringer enn menn, noe som gjør det enda mer urimelig at kvinners soningsforhold er dårligere enn menns. (Prop 1 S for justis- og beredskaps departementet (2014 - 2015) pkt 6.1.)

FO slutter seg i all hovedsak til forslagene som arbeidsgruppen skisserer. Som gruppen selv sier, er mange av forslagene uten økonomiske konsekvenser og ville kunne implementeres raskt. FO mener at mange forslag først og fremst handler om holdninger og kultur. Det gjelder holdninger på alle nivåer- hos politikere, departement/direktorat, de ulike enhetene og dens leder, Krus og ansatte i fengsel og friomsorg. Selv om gruppen har kommet fram til at det ikke er hensiktsmessig å skille på tiltak på kort og lang sikt, mener FO at det bør

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

gjøres. Vi savner en konkret tidsplan for gjennomføring av tiltakene. Videre mener vi tiltakene må konkretiseres og ansvar for gjennomføring avklares.

Vi vil videre knytte noen kommentarer til enkelte punkter KDI ønsker innspill på. FO mener at ordet «bør» og «kan», i mange av tiltakene må erstattes av ordet «skal» eller «må». På den måten blir tiltaket mer forpliktende med avviksrapportering der tiltak ikke er fulgt opp. Dette gjelder for eksempel ved kroppsvisitering og urinprøvekontroll

- FO mener at for å sikre kvinners rettssikkerhet, rettigheter og et godt tilpasset innhold i soningen, bør det reguleres i lov at kvinner som hovedregel skal gjennomføre fengselsopphold i egne fengsler eller fengselsavdelinger tilrettelagt for kvinner. FO ser med bekymring på nedgangen i bruk av frihetsrelaterte straffer. Vi mener det i større grad må satses på alternative straffereaksjoner, både fordi det er mindre belastende og mer rehabiliterende, og for å frigjøre fengselsplasser. Vi er imidlertid klar over at mye av bygningsmassen og fasiliteter i kvinnefengslene er for dårlig og at derfor må det gjøres noe med disse fengslene. FO mener for eksempel at alle som soner i et fengsel skal ha egen celle med toalett og dusj. Vi støtter derfor forlaget om at eksisterende fengsler for kvinner må utbedres og erstattes med nye bygg der det trengs.
- FO er enig med arbeidsgruppens uttalelse om en felles ledelse og administrering av kvinners soningsforhold der representanter for kvinneavdelingene og kvinnefengslene er med i et felles samarbeids- og lederteam. Å samle kompetanse og kunnskap i et slags kompetansesenter kan gi mer slagkraft og sikre at kvinners særskilte behov settes på dagsorden.
- FO mener det ikke bør oppettes egne fengsler eller avdelinger for utenlandske kvinner. Vi mener utenlandske kvinner skal sone under samme forhold som norske kvinner.
- FO er enig i arbeidsgruppens forslag om at kvinnelige domfeltes opplærings- og arbeidstilbud må styrkes og rettes mot kvinners behov. Videre er vi enige i behovet for å styrke utdanningsmuligheter på høyskole og universitetsnivå, og gi program- og helsetilbud som er tilpasset kvinners problematikk og behov. Her er det viktig å lytte til kvinnene selv og deres behov.
- FO er enig med arbeidsgruppen foreslåtte endringer i regler og rutiner rundt barnebesøk, slik at barnebesøk med overnatting kan skje oftere. Videre må det sees på regler og rutiner for antall og hyppighet på utganger/permisjoner for å følge opp barn og telefonsamtaler. Det er også viktig at utgifter knyttet til barnebesøk/oppfølging blir dekket av NAV/kriminalomsorgen.
- Prinsipielt må det være et krav at kvinnelige domfelte blir visitert/tatt urinprøve av kvinnelige ansatte, samt at de får en kvinnelig

kontaktbetjent eller friomsorgstilsatt under straffegjennomføringen der det er ønskelig.

- Det bør foreslås regelendringer slik at omsorg for barn blir tatt hensyn til ved vurdering av overføring til straffe gjennomføring etter strgjfl § 16 1. og 2.ledd. Vilkår for og kontroll av § 16 soning må ta hensyn til barnas beste, samt alder og omsorgsbehov.
- Strgjfl § 12 bør utvides til å kunne benyttes for ivaretagelse av egne barn, uavhengig av alder. Igjen er det barnas beste som må være i fokus.
- FO er enig i at det bør lages opplæringstilbud til ansatte som er rettet mot kvinnelige domfelte og deres problematikk og behov. Kriminalomsorgen må her se utover sin egen etat og knytte til seg de institusjoner/etater/forskningsmiljøer som jobber med kvinner og har kompetanse på utsatte kvinners problematikk.
- Friomsorgen i Telemark har kommet med synspunkter knyttet til punkt 12.3.2, Program – hvor de særlig kommenterer utfordringer knyttet til arbeidsgruppas forslag om kjønns spesifikke grupper i program for ruspåvirket kjøring. I sitt innspill presiserer de at de driver undervisning og ikke behandling, og at oppmerksomhet er rettet på kjøring og rus. De mener dette er et kjønnsnøytralt tema. Dersom det kommer opp andre problemområder i gruppa som for eksempel psykiatri, vold, overgrep o.a. må ansatte være oppmerksomme på det. Dette forutsetter samarbeid med både domfelte og det øvrige hjelpeapparatet med tanke på videre behandling. Friomsorgskontoret viser til lang erfaring (siden 2004) i å drive undervisning i grupper. Både gruppeledere og - deltakere har gitt positive tilbakemeldinger med kjønnsblandede grupper. Det har også vært tilbudt deltakelse i spesifikke kvinnegrupper i Drammen, men det har ingen ønsket.

Friomsorgskontoret tar opp utfordringer knyttet til geografi og viser til ulikhet i grunnlag for å drive kjønnsnøytrale grupper på små steder i motsetning til de store byene. Det er også stor sårbarhet knyttet til både sykdom og forfall av andre grunner, og det kan være vanskelig å fylle gruppene med passende antall deltakere. De påpeker at det er uheldig for gruppeprosessen med små grupper, og at det kan bli enda vanskeligere hvis de skal drive kjønns spesifikke grupper.

Avslutningsvis refererer de til at Borgestadklikken har kjønnsblandede grupper i sin behandling.

Med hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Inger Karseth
Rådgiver